

“BIOLOGIYANING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR”

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 2023-yil 25-noyabr.

DORIVOR MOYCHECHAK O'SIMLIGLARINING EFIR MOYLARI

Chorshanbiyev Sherali Xurramovich

Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti, v.f.n.

**Nosirjonov Ibrohimjon Ikromjon o'g'li, Abdurahimov Habibulloh
Doniyorovich.**

Termiz davlat pedagogika instituti talabalari

+998914950812 E-mail: nosirjonovibrohimjon0@gmail.com

Annotatsiya: *Asteraceae* oilasiga mansub bo'lgan dorivor moychechak (*Matricaria chamomilla*) o'simligining efir moylari farmatsevtika, kosmetika, parfyumeriya, shaxsiy parvarish va ichimliklar sanoatida ishlatiladi. Johon bozorida dorivor moychechak efir moyining qiymati yuqori bolganligi sababli, kopincha tijorat maqsadida ekib o'stiriladi.

Kalit so'zlar: *Asteraceae* oilasi, moychechak, farmatsevtika, kosmetika, parfyumeriya, terpenoidlar, flavonoidlar.

Annotatsiya: Ромашка лекарственная (*Matricaria chamomilla*) относится к семейству Астровые (*Asteraceae*) и его эфирные масла используются в фармацевтической, косметической, парфюмерной промышленности, производстве средств личной гигиены и производстве напитков. Из-за высокой цены на эфирное масло ромашки на мировом рынке его часто выращивают в коммерческих целях.

Ключевые слова: Семейство сложноцветных, ромашка, фармацевтика, косметика, парфюмерия, терпеноиды, флавоноиды.

Annotation: Medicinal chamomile (*Matricaria chamomilla*) belongs to the *Asteraceae* family and has a place in the pharmaceutical, cosmetic, perfumery, personal care and beverage industries. Due to the high value of medicinal chamomile essential oil in the world market, it is often cultivated for commercial purposes.

Key words: *Asteraceae* family, chamomile, pharmaceuticals, cosmetics, perfumery, terpenoids, flavonoids.

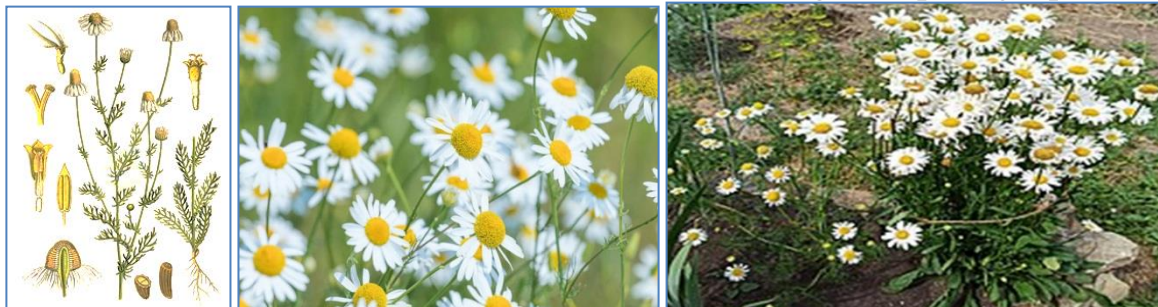
Dorivor romashka - *Asteraceae* oilasiga tegishli kopyillik o't. O'simlikning balandligi 20-92 sm gacha bo'lgan silliq poyasi va kichik ildizlari bor. Gullari oq gulbarglardan va konussimon sariq markazdan iborat. Moychechak bahor va kuzda gullashi mumkin, lekin ko'p hollarda u bahor oxiridan yozning boshigacha gullaydi. Dorivor moychechakning ilmiy nomi - *Matricaria chamomilla*, (sin. *Matricaria recutita* yoki *Chamomilla recutita*).

Moychechak eng muhim dorivor o'tlardan biridir. Undan ko'plab tabiiy va juda qimmatli mahsulotlarni olish mumkin. U asosan gullarida mavjud bo'lgan efir moyi uchun tijorat maqsadida keng o'stiriladi. Dorivor romashka efir moyi turli sohalarda, masalan, farmatsevtika, kosmetika, parfyumeriya, shaxsiy parvarish va ichimliklar sanoatida qo'llaniladi. Moychechak gulida terpenoidlar, flavonoidlar va ro'yxatdan o'tgan farmakologik faollikka ega bo'lgan boshqa birikmalar kabi qimmatli komponentlar ham mavjud.

“BIOLOGIYANING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR”

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 2023-yil 25-noyabr.

Bundan tashqari, quritilgan dorivor romashka gullari choy, shuningdek, turli xil mahsulotlar (masalan, teri kremlari) tayyorlash uchun ishlatiladi. Nihoyat, dorivor romashka manzarali o‘simlik sifatida o‘stiriladi va turli xil gullar qatoriga qo‘shiladi.

Rossiya, Polsha, Vengriya, Slovakiya, AQSh, Kanada, Avstraliya va Yangi Zelandiya shifobaxsh moychechakning yirik efir moy ishlab chiqaruvchilari hisoblanadi.

Dorivor moychechak gullarining o‘rtacha hosildorligi gektariga 3,5 tonna (3500 kg = 9490,68 \$) ni tashkil qiladi.

Quritilgan dorivor moychechak gullarining o‘rtacha hosildorligi gektariga 0,9 tonna (900 kg = 2440,32 \$) ni tashkil qiladi.

Dorivor moychechak efir moylarining o‘rtacha hosildorligi quruq gulning 0,3 dan 0,5% gacha. Shunday qilib, gektariga 2,5 dan 3,5 kg gacha efir moylari ajratib olish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘.Pratov ,Q.Jumayev, Yuksako‘simliklar sestimatikasi. Toshkent. 2003 yil
2. S.S.Saxobidinov. O‘simliklar sistematikasi. Toshkent 1996 yil
3. E.S.Sulaymonov, O‘quv dala amaliyoti uchun o‘simliklar aniqlagichi. -T.: 2015.- 217 b.
- 4.M.Nabiyev ‘‘Shifobaxsh giyohlar’’ Toshkent 1980 yil
- 5.K.Xoliqov. O‘zbekiston janubidagi dorivor o‘simliklar 1992-yil
- 6.O‘z ME Birinchijild Toshkent 2000 –yil.
- 7.Xarkevich D.A „Farmakologiya" Meditsina.2005
8. Internet ma'lumotlari: www.ziyonet.uz